

Vitomir Belaj (1937. – 2023.)

Prof. dr. sc. Vitomir Belaj, professor emeritus, dugogodišnji profesor Filozofskog fakulteta, etnolog svjetskog glasa, znanstvenik iznimne erudicije i bogata opusa, vrstan prevoditelj, topla osoba, drag profesor i prijatelj, preminuo je 19. kolovoza 2023. godine. Iako smo bili svjesni činjenice o njegovu narušenom zdravlju, vijest o profesoroj smrti iznenadila nas je izazivajući reakcije i žalost svih generacija akademske zajednice, osobito među bivšim profesorovim studentima. Vidjelo se to i po nizu objava i tekstova objavljenih u medijima tih dana. Usprkos godišnjim odmorima i visokim ljetnim temperaturama, mnoštvo kolega, prijatelja, djelatnika i alumna etnologije i kulturne antropologije Filozofskog fakulteta ispratilo je u tišini i s velikim poštovanjem profesora Vitomira Belaja u petak, 28. kolovoza 2023. u Velikoj dvorani Krematorija gradskog groblja Mirogoj. Toplim govorima ispratili su ga dekan Filozofskoga fakulteta Domagoj Tončinić, predsjednica Hrvatskoga etnološkog društva Olga Orlić i pročelnik Odsjeka za etnologiju i kulturnu antropologiju Goran Pavel Šantek.

Profesor Vitomir Belaj rođen je u Mariboru 8. studenog 1937. godine. Na Filozofskom fakultetu Sveučilišta u Zagrebu diplomirao je etnologiju i germanistiku 1961., magistrirao 1966. i doktorirao 1979. godine u području etnologije. Od 1961. do 1964. bio je kustos Gradskog muzeja u Varaždinu, a potom od 1965. do 1970. kustos u Pokrajinskom muzeju u Ptuju. Godine 1970. zaposlen je na mjesto asistenta, od 1979. godine bio je u znanstveno-nastavnom zvanju docenta, a od 1985. u znanstveno-nastavnom zvanju redovitog profesora na Odsjeku za etnologiju i kulturnu antropologiju.

Višekratno je obnašao funkciju pročelnika Odsjeka za etnologiju i kulturnu antropologiju te bio voditelj Poslijediplomskog doktorskog studija etnologije i kulturne antropologije. Predavao je na Filozofskom fakultetu Sveučilišta u Ljubljani, Odjelu za etnologiju i antropologiju Sveučilišta u Zadru, Fakultetu hrvatskih studija Sveučilišta u Zagrebu, Institutu za teološku kulturu laika Katoličkog bogoslovnog fakulteta Sveučilišta u Zagrebu, Institutu za europsku etnologiju Sveučilišta u Beču i dr. Bio je dekan Teološkog fakulteta Matija Vlačić Ilirik u Zagrebu. U počasno zvanje profesora emeritusa Sveučilišta u Zagrebu izabran je 2009. godine.

Bio je član Nacionalnog vijeća za visoko obrazovanje te raznih stručnih i znanstvenih udruženja kao što su Hrvatsko etnološko društvo (predsjednik 1973. – 1975.), Hrvatsko društvo folklorista, Odbor za arheologiju i etnologiju Matice hr-

vatske, Hrvatski mariološki institut, Pontificia Academia Mariana Internationalis (dopisni član), Međunarodna unija antropoloških i etnoloških znanosti. Osnovao je i bio dugogodišnji glavni urednik znanstvenog časopisa *Studia ethnologica Croatica* te član uredničkih savjeta znanstvenih časopisa *Narodna umjetnost*, *Ethnologia Slovaca et Slavica*, *Etnološka tribina* i dr.

Istraživački se bavio poviješću i teorijom etnološke misli u Hrvata, pučkom pobožnošću i vjerovanjima, slavenskom mitologijom. Objavio je dvjestotinjak radova u domaćim i međunarodnim časopisima i zbornicima. Važan doprinos hrvatskoj etnologiji dao je knjigama *Hod kroz godinu: mitska pozadina hrvatskih narodnih običaja i vjerovanja* (1998), *Die Kunde vom krotischen Volk: eine Kulturgeschichte der kroatischen Volkskunde* (1998), *Hod kroz godinu: pokušaj rekonstrukcije prahrvatskoga mitskoga svjetonazora* (2007) te *Sveti trokuti: topografija hrvatske mitologije* (2014, suautor Juraj Belaj). Dobitnik je nekoliko važnih nagrada i priznanja: Godišnje državne nagrade za znanstveni rad Republike Hrvatske (1998.), Velike zlatne plakete Filozofskog fakulteta Sveučilišta u Ljubljani (1999.) te Nagrade za životno djelo "Milovan Gavazzi" Hrvatskog etnološkog društva (2007.).

Svojim djelovanjem, znanstvenim i nastavnim postignućima profesor Belaj nije zadužio samo svoj Odsjek za etnologiju i kulturnu antropologiju, Filozofski fakultet i Sveučilište u Zagrebu nego i strukovnu udrugu Hrvatsko etnološko društvo na više raznih načina. Godine 1963. aktivnije se uključio u rad Društva, postavši član upravnog odbora, te ponovo devedesetih godina (1995. – 1997.). U razdoblju sedamdesetih, od 1971. do 1973. godine bio je 2. tajnik, a od 1973. do 1975. i predsjednik Društva. Suradivao je dugi niz godina u uredništvu časopisa *Etnološka tribina* u svojstvu člana uredništva (1974.), a zatim kao član izdavačkog odbora (1979. – 1980.), odnosno izdavačkog savjeta (1984. – 2023.). Vitomir Belaj je i čest prinosnik *Tribine* kroz znanstvene i stručne tekstove, sjećanja na preminule članove Društva sve do obljetničkih tekstova i prikaza.

Uključivao se u rad i doprinosio je Društvu i onda kada nije bio obnašatelj dužnosti, u vremenima nesklonim struci i znanosti, demokratskim načelima slobode i razumijevanja među narodima, dajući mišljenja i poticaje, reakcije. Osobito je snažno odjeknula njegova reakcija 1991. godine na početku Domovinskoga rata kada je upravo prof. Belaj uputio pismo izvršnom odboru HED-a tražeći istupanje Hrvatskoga etnološkog društva iz Saveza etnoloških društava Jugoslavije zbog agresije na Hrvatsku i Sloveniju što je Društvo aklamacijom i prihvatilo.

Tihana Petrović Leš